

Archeologie

Wij hebben geconstateerd dat ons commentaar op de eerste versie van het onderhavige rapport slechts ten dele verwerkt is. Van onze achttien kritiekpunten (inclusief vragen) is meer dan de helft niet of onvoldoende verwerkt. Het betreft de volgende op- en aanmerkingen alsmede vragen:

- p. 7: Gesproken wordt van vier bureaustudies die naar de omgeving van het plangebied zijn uitgevoerd. De bijbehorende noten 18 en 19 noemen evenwel maar één literatuurreferentie. Graag dit aanvullen.
- p. 7: Gesteld wordt dat de aardewerkvondsten in de omgeving van het plangebied volgens vier bureaustudies vermoedelijk zijn verspoeld. Er wordt echter maar naar één rapport (Diependaal 2007) verwezen. Graag ook de overige rapporten noemen, bij voorkeur met een verwijzing naar de desbetreffende pagina. (Dit geldt ook voor Diependaal 2007.)

Alle bureaustudies betreffen deelgebieden van hetzelfde bureauonderzoek, vandaar maar één referentie. De paragraaf is alsnog aangevuld om deze duidelijker te maken.

- p. 13: De zin “Hoewel de diepte van de top van de dekzandafzettingen plaatselijk sterk lijkt te wisselen, is dit deels veroorzaakt door plaatselijke ophogingen die samenhangen met de bebouwing in het plangebied.” is te cryptisch. Graag duidelijk stellen dat volgens de rapporteur de top van het dekzand recent (eind vorige eeuw) vergraven is, vermoedelijk t.b.v. de aanleg van de huidige bebouwing.

In de volgende zin wordt verder uitgelegd dat de dekzanddiepte ten opzichte van NAP niet sterk wisselt, en dat de verschillen ten opzichte van het maaiveld komen door plaatselijke ophogingen. Verder stel ik dat de top van het dekzand niet door vergravingen is verstoord. Zowel het oorspronkelijke veenpakket als de top van de dekzandafzettingen zijn mijns inziens verstoord door de sterke erosie van de overstromingen door de Beerse Overlaat, waar het plangebied in ligt. Dit is een bodembeeld wat meer wordt aangetroffen in deze regio van Brabant.

- p. 13 en bijlage 7: Wat valt er te zeggen over de aard van de grenzen tussen de opgeboorde lagen. In hoeverre waren die scherp? (Dat zou verwacht worden als er ten behoeve van de recente bebouwing zand is gewonnen.) Verder hadden wij graag foto's van de opgeboorde grond gezien, zodat de lezer zelf een oordeel kan vormen. Graag dit alsnog doen, mede omdat uit de thans gepubliceerde informatie o.i. de verstoring onvoldoende blijkt.

De grenzen zijn niet in het bijzonder scherp, maar er is ook niet specifiek in het plangebied gegraven om zand te winnen: alleen voor de aanleg van mestkelders onder de stallen is specifiek in de dekzanden gegraven, maar omdat hier nog stallen staan/(stonden) zijn hier natuurlijk geen boringen gezet. Ik heb dit ook gesteld in de paragraaf Bouwhistorische gegevens:

‘Bij de uitvoering van het verkennend booronderzoek is waargenomen dat alle bebouwing in het plangebied onderkelderd is met mestkelders. Volgens de bedrijfsleider van Donkenweg 2 zijn de mestkelders circa 1,5-2 meter diep. De initiatiefnemer geeft aan dat er door de huidige bewoners en bouwers van de huidige bebouwing geen zand is afgegraven op enige afstand van de bouwlocatie van de huidige bebouwing. Er is enkel in de jaren '90 van de 20^e eeuw gegraven op de locatie van de huidige bebouwing voor de realisatie van de mestputten onder de bebouwing.’

De sterke erosieve werking van de overstromingen komt wel naar voren in de boorprofielen door het ontbreken van het oorspronkelijke dikke veenpakket (gevormd tussen Neolithicum en Middeleeuwen). Er zijn in boring 3-7 enkel nog een 10-30 cm dikke laag klei met veenbrokken aangetroffen en bij boring 2 een 25 cm dikke laag kleiige veen. De direct hieronder aanwezige dekzandafzettingen missen ook een podzolprofiel wat wel aanwezig zal zijn geweest bij een oorspronkelijk steeds natter wordend dekzandpakket voor de vervening. Dit zal waarschijnlijk ook door de erosie zijn verdwenen. Voor zover bekend zijn er in 2019 geen foto's van de boorprofielen gemaakt: deze kunnen dus niet alsnog worden toegevoegd.

- p. 13, in het verlengde van het vorige punt: Als er zand voor de recente bebouwing is afgegraven, hoe komt het dan dat de geologische sequentie zo keurig correspondeert met hetgeen op grond van de bureaustudie mag worden verwacht?

Zie de toelichting bij het vorige punt: De initiatiefnemer geeft aan dat er door de huidige bewoners en bouwers van de huidige bebouwing geen zand is afgegraven op enige afstand van de bouwlocatie van de huidige bebouwing. Er is enkel in de jaren '90 van de 20e eeuw gegraven op de locatie van de huidige bebouwing voor de realisatie van de mestputten onder de bebouwing. Dit zie je niet in de boringen terug omdat er niet ter plaatse van deze mestkelders is geboord (deze waren immers nog in gebruik).

- p. 13: Het lijkt ons bijzonder zinvol te huidige bewoners en de bouwers van de huidige panden in het plangebied te vragen of ze zand hebben afgegraven en hoe de gaten/afgravingen zijn gevuld (keurig volgens de geologische sequentie of niet?). Daarom contact met voornoemden opnemen en de uitkomsten in het rapport vermelden. Een detailvraag die daarbij gesteld moet worden is of verder van de bebouwing tot op grotere diepte zand is afgegraven dan dichtbij. Zo ja, dan verklaart dit de verschillen in NAP-waarden voor de top van het dekzand. Zo nee, dat hangen die verschillen (eerder) samen met het originele reliëf.

Dit stond al in de aangepaste versie van het rapport, zie vorige twee punten. De verschillen hangen voornamelijk samen met de gevolgen van erosie door de Beerse Overlaat en minder door het oorspronkelijke reliëf.

- p. 13: Als de top van het dekzand ontbreekt, hoeveel ontbreekt er dan (in cm) bij benadering? Graag deze educated guess vermelden in het rapport. In het verlengde daarvan, als er midden-neolithische of oudere grondsporen aanwezig zouden zijn, hoeveel zou daarvan bewaard zijn gebleven?

Paragraaf aangevuld met volgende tekst: 'Omdat er geen enkele rest van de podzolprofielen bewaard is gebleven en er bijvoorbeeld op basis van hoogteverschillen ook geen beeld hierover naar voren komt, kan geen indicatie worden gegeven hoeveel de dekzanden zijn afgetopt. Dit wordt verder bemoeilijkt doordat de aftopping van de dekzanden al vanaf de Late Middeleeuwen kan hebben plaats gevonden en er in latere perioden in zowel het plangebied als de omgeving nog afdekkende kleipakketten zijn afgezet.'

- Tot slot, de huidige bebouwing ten behoeve van varkenshouderij is telkens voorzien van mestkelders die tot 1,5-2 m onder het huidige maaiveld reiken. Die diepte is bij het onderhavige booronderzoek slechts eenmaal bereikt (boring 2; boordiepte 2 m). De overige boringen gingen beduidend minder.....Daarom vragen wij ons of wel voldoende diep geboord is in het licht van het plan om twee nieuwe varkenstallen te bouwen, die overeenkomstig de huidige stallen wellicht tot 1,5-2 m onderkelderde zullen worden.

De boringen zijn allemaal tot in de pleistocene dekzandafzettingen geplaatst. Verwacht werd dat er hieronder niet nog belangrijke lagen uit oudere perioden kunnen worden aangetroffen. Verder is het even geleden maar ik zie aan de boorstaten dat dieper boren met een edelmanboor waarschijnlijk lastig is: je zit op of onder het grondwaterpeil en onder een kleilaag, dus ik schat dat je van grotere diepte met een edelmanboor nog weinig tot niets naar boven krijgt.